

Asia: VN/23602/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunto valtakunnallisia nuorisoalan järjestöjä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 17 ja 18 §; asetuksen 5 ja 6 §)

-

2. Lausunto valtakunnallisia nuorisoalan osaamiskeskuksia (OSKE) koskeviin esitysluonnoksiin (lain 19 §; asetuksen 7 ja 8 §)

-

3. Lausunto nuorisokeskuksia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 20 §; asetuksen 9 ja 10 §)

-

4. Lausunto muita säännöksiä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 23, 24, 26 ja 27 §; asetuksen 1 §)

-

5. Lausunto Harrastamisen Suomen mallia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 12 a ja 21 a §)

Taiteen perusopetusliitto katsoo, että Harrastamisen Suomen mallin kirjaaminen lakiin voisi pitkällä aikavälillä vahvistaa edellytyksiä mallin kehittämiseksi ja vakiinnuttamiselle. Pilotista saadut kokemukset tulisi kuitenkin arvioida ennen kuin päätetään tavasta, ja laista, jonka yhteyteen malli mahdollisesti kirjataan.

Ennen Harrastamisen Suomen mallia opetus- ja kulttuuriministeriö toteutti vuosina 2016-2018 kärkihankkeen Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta. Tavoitteena oli tarjota mahdollisuus harrastamiseen koulupäivän yhteydessä. Lähtökohtana oli, että sisältö on laadukasta ja harrastusten suunnittelijoina ja ohjaajina toimivat taiteen ja kulttuurin ammattilaiset, joilla on pedagogista osaamista. Syntyneitä yhteistyömalleja on kirjattu myös ministeriön kärkihankkeesta laatimaan raporttiin. Nähdäksemme aiempia hyviä malleja ja tehtyjä investointeja tulisi hyödyntää ja

vahvistaa uusia rakenteita luotaessa. Taiteen perusopetuksen oppilaitoksista lähes puolet teki säännöllistä yhteistyötä perusopetuksen oppilaitosten kanssa jo ennen Harrastamisen Suomen mallin käynnistymistä. Satunnaisesti yhteistyötä teki yli 80 % oppilaitoksista. (OPH raportit ja selvitykset 2020:4)

Monet taideharrastukset edellyttävät erityisiä tiloja ja välineitä mm. turvallisuuden ja laadun varmistamiseksi. Tästä johtuen myös muiden kuin koulujen omien tilojen käyttö on mallin toteutuksessa tarkoituksenmukaista.

TPO-liitto pitää tärkeänä, että Harrastamisen Suomen mallissa kiinnitettäisiin erityistä huomiota heikoimmassa asemassa olevien ja harrastusta itselleen toivovien, mutta sitä ilman olevien lasten tavoittamiseen. Valtaosalla lapsista oli harrastus jo ennen Harrastamisen Suomen mallin käynnistymistä. (mm. OKM julkaisuja 2017:19) On tärkeää selvittää, ja seurata, keitä toimintaan osallistuu ja keitä se tavoittaa. Mallin ja sen kehittämisen tulisi perustua tutkittuun tietoon ja säännölliseen arviointiin.

Harrastamisen Suomen mallin tarkoitus ja tavoitteet suhteessa muuhun harrastustoimintaan tulisi kirkastaa, ja esimerkiksi harrastustukien ja -setelien hyödyntämistä tulisi selvittää. Mielekäs ja pitkäjänteinen harrastaminen tarjoaa onnistumisen kokemuksia ja tukee lapsen kehitystä monin tavoin. Harrastamisen Suomen mallissa toiminta on lyhytkestoisempaa ja kokeilevampaa, joten sen puitteissa itselleen kiinnostavan harrastuksen löytäneiden lasten mahdollisuus jatkaa valitsemaansa alan tai lajin parissa tulisi varmistaa. Kun sama toimija tarjoaa harrastuksia maksutta päivällä ja maksullisena illalla, on tärkeää, että myös lasten huoltajat tunnistavat harrastusmuotojen erot.

Nähdäksemme Harrastamisen Suomen mallia tulisi kehittää merkittävästi. TPO-liitto kysyi syksyllä 2021 taiteen perusopetuksen oppilaitoksilta kokemuksista mallin toteutuksesta. Vastauksissaan oppilaitokset raportoivat mm. sekavista ohjeistuksista, kilpailutuksiin liittyvistä ongelmista, kireistä aikatauluista sekä mallin mukaisen rahoituksen riittämättömyydestä opettajien asianmukaisiin ja työehtosopimusten mukaisiin palkkoihin.

Arvioitaessa Harrastamisen Suomen mallin kustannuksia, tulisi huomioida myös ne kulut, joita avustus ei ole kattanut. Osa taiteen perusopetuksen oppilaitoksista on osallistunut mallin toteutukseen, vaikka on joutunut kattamaan osan kustannuksista itse. Myös kustannukset esimerkiksi sijaisista ovat jääneet harrastustunnin tarjoajan vastuulle. Mallin rahoituksessa tulee varata asiantunteville ja koulutetuille harrastusten järjestäjille heidän ammattitaitoaan vastaava palkkio. Toteamme myös, että yksivuotinen harkinnanvarainen avustus on epävarma väline pysyvän ja pitkäjänteisen toiminnan vakiinnuttamiseksi.

6. Lausunnonantajan yleiskommentit tai huomiot/ehdotukset koskien lain muita säännöksiä

-

Seirala Viivi
Taiteen perusopetusliitto TPO ry